Belijdenis pro memorie uitgetrokken. De mystiek des harten iets, dat ieder voor zichzelf moet weten. Zelfs de kerkvorm bijzaak. En hoofdzaak, zoo voor als na, en altoos weer: *Christelijke werkzaamheden*, of om het nu in zijn Engelschen vorm te nemen: *Christian works* en altoos *works, works!*

Drankbestrijding.

I.

Georges Cruikshank, te Londen in 1792 geboren, bleef van zijn jongelingsjaren tot op 53-jarigen leeftijd een boosaardig drinker, in den boozen zin, waarin men destijds onder Engelsche heeren het drinken verstond. Zoo beroemde Will Funell, uit Addison wel bekend, er zich op, dat hij in twintig jaren tijds uitgedronken had: niet één glas water, maar negen honderd liter bier, veertig ankers portwijn, negentien groote vaten cider, vier honderd bowl punch, behalve nog de borrels, likeurtjes en bittertjes die hij in de morgenuren en overdag bij manier van zijn graantjes pikte. Zooals men het nog op Hogarth's beroemde gravure *Ginstreet*, d. i. *Jeneverstraat*, zien kan, was het dronkemansleven in Engeland destijds kortweg publieke zwijnerij, en wie er zijn *Midnight-Company*, een stuk van niet minder talent, naast legt, ziet als voor oogen, dat de heeren in hun clubs in zelfverlaging niet voor het straatpubliek onderdeden. Het was nog de booze tijd toen de livereiknechts aan de deur van de feestzaal stonden te wachten, om de heeren die lijk voor den grond lagen, van dien grond op te nemen, de trap af te sleuren en in hun koets te tillen.

Welnu, ook George Cruikshank had dat *zuipen* (want dat is er het echt-Nederlandsche woord voor) meer dan het vierde eener eeuw meegedaan, en daar hij een geestig tafelbroêr zoo als weinigen was, gold hij als *the Prince of good fellows*. De nu nog in Engeland gebruikelijke formule om iemand in het publiek te verwelkomen, op een meeting of dergelijke, als het publiek zingt: *He is a jolly good fel low*, (hij is een jolige vent), dagteekent uit die demonische periode. En toch is deze George Cruikshank op 53-jarigen leeftijd tot staan gekomen. In 1845 heeft hij onverwacht en plotseling met zijn drinkkornuiten gebroken. En sinds dien tijd wijdde hij het schitterend talent van zijn *caricatuur*-stift, à la Braakensiek rusteloos aan de bestrijding der drankzonde. Vooral zijn *Gin-Jaggernaut* en zijn *Gin-Shop* zijn meesterlijk, en overwaard herdrukt te worden. Niet minder bekend is zijn serie *The Bottle*. En sinds behoorde hij onder de leidende talenten, die er door onverdroten strijd in slaagden, dezen vloek van het hoogere leven in Engeland af te wenden.

Vooral door zijn hooge positie, door zijn meesterlijk kunsttalent, en door het plotselinge omslaan uit het drankleven in het *Teetotaller*-dom, oefende Cruikshank op dezen keer van zaken een bijna ongeloofelijken invloed.

Met dit *événement* in Engelands hoogere kringen is het optreden van de „Gereformeerde Vereeniging ter Drankbestrijding" niet te vergelijken. De mannen-broeders die hiertoe het initiatief namen, hebben nooit door drankzonde opspraak verwekt. Eer stonden ze steeds onder ons bekend, als die „matig, rechtvaardig en godzalig" leven wilden in deze tegenwoordige wereld. Ook voeren ze niet de teekenstift, maar meest den herderstaf, en de kracht waarmee ze optreden, is niet geestig talent, maar de macht van het vereenigingsleven.

En toch is ook hun optreden in zooverre een *événement*, dat het de eerste poging is, om ook in Gereformeerde kringen al wat er aan drankzonde in schuilen mag, tegen te gaan.

In den naam hunner vereeniging zelve ligt dat *événement* aangeduid.

Ze zijn er zich volkomen bewust van, dat dusver tegen aansluiting aan de bestaande vereenigingen van dien aard, onder de Gereformeerde broederen, onoverkomelijk bezwaar rees. Ze hebben zich van die bezwaren rekenschap gegeven. Zich afgevraagd, op wat wijs aan die bezwaren ware tegemoet te komen. En bieden nu hun Statuten aan de broederen aan, ze uitnoodigend om onder de vigueur van die statuten tot hun vereeniging toe te treden.

Zelfs deed Ds. Gispen van Baarn nog meer. In een met zorg gesteld vlugschrift heeft hij namelijk een breede toelichting van het standpunt, door hem ingenomen, in het licht gezonden. Een woord, daardoor te levendiger in toon en stijl, omdat het te Zwolle als referaat werd uitgesproken.

Hun wensch en bedoelen is natuurlijk, dat ook onze pers van dit hun optreden nota zal nemen; en daar ze allerminst wanen het volmaakte reeds gegrepen te hebben, mag ondersteld, dat critiek in de pers, ook als die niet op élk punt met hen accoord gaat, niet door hen gewraakt, maar met dank aanvaard zal worden.

Ook ons blad voelt zich daartoe te eer geroepen, overmits Ds. Gispen te Baarn in zijn zaakrijk referaat ons de eer aandeed, zich herhaaldelijk op uitspraken van *De Heraut* te beroepen, en blijkbaar voor de door ons getrokken lijn sympathie betoont.

En dan sta op den voorgrond, dat we deze vereeniging van harte het welkom toeroepen.

Ook zonder nu lust in „zelfverkleineering" te hebben, mag toch geen oogenblik verheeld, dat ook in sommige Gereformeerde kringen het gevaar der bedwelming door bier, wijn of sterken drank lang niet scherp genoeg gevoeld wordt; dat „rooie wien" en „bitter" nog maar al te dikwijls ten tooneele verschijnen, waar ze niet hooren; en dat met name de drang om den zwakkere tegen den drankdemon te steunen, nog maar al te vaak bij den sterkere ontbreekt.

Dat er thans een roepstem ook uit ons midden opgaat, om bij het voortwoekeren van dit kwaad niet langer lijdelijk toeschouwer te blijven, is dan ook uitnemend.

Het feit ligt er nu eenmaal toe, dat *de* zonde der negentiende eeuw de *drankzonde* is geworden, en dat een demonische macht volk na volk onder haar ban poogt te brengen. En vast staat evenzeer, dat de drankzonde, meer dan eenige andere, zinnendienst kweekt, hartstocht en wellust gaande maakt, den geest verstompt, en krankzinnigheid en misdaad in de hand werkt.

Waar nu de strijd tegen dit booze kwaad, elders met zoo gunstig gevolg ter hand genomen, ook in ons land van alle zijden wordt aangebonden, rees vanzelf de vraag, of de Gereformeerden zich hier van verre zouden houden, of ook op hunne wijs aan dien strijd zouden meedoen.

En indien dit eisch bleek, zoo rees als tweede vraag het onderzoek, of wij, Gereformeerden, dit onzerzijds doen zouden door predicatie en tucht alleen, d. i. door localiseering en accentueering van de gewone middelen, oftewel dat het ook ons geraden scheen, hiervoor een vereeniging *ad hoc* in het leven te roepen. Iets waar dán als derde vraag bij kwam, of zulk een vereeniging uitsluitend door middel van overtuiging en vermaan zou werken, dan wel ook het middel van *onthouding* ter hand zou nemen.

De eerste vraag is door bedoelde broederen in toestemmenden zin beantwoord. Ze achten, dat de Gereformeerden niet langer stil mogen zitten. Ze oordeelen, dat ook de Gereformeerden zich tot deelneming aan dezen wereldstrijd hebben op te maken; en ze gaan hierbij uit van de overtuiging, dat dit noodzakelijk is zoowel ter genezing van ziekelijke zwakheid in eigen boezem, als ter kwijting van onze verplichting jegens ons volk als geheel.

Tendeze sluiten we ons bij hen aan.

Ook ons komt het voor, dat er in eigen boezem nog heel wat tegen edeler critiek niet bestand zou blijken, en dat waar zoo demonische macht de volkeren verleidt, onze kring geen oogenblik de verdenking op zich mag laten rusten, alsof ook wij in dezen demon niet onzen doodvijand zagen.

Het leven der kerken mag zich ook in dit opzicht niet van het leven van ons volk, en het leven van ons volk niet van het algemeene Europeesche leven afscheiden. Heeft men nu in alle landen het feit te constateeren, dat, zonder energieke buitengewone bestrijding, het drankkwaad hand over hand toeneemt, zóó toeneemt, dat zelfs in wijnlanden de cider, een sterke drank in engeren zin, van jaar tot jaar het vergiftigd terrein uitbreidt, dan is er alleszins oorzaak, om ook onzerzijds tot den strijd op te waken.

Behoedzamer wenschen we te zijn in de bespreking van de tweede quaestie, of namelijk de gewone kerkelijke middelen ten deze ontoereikend zijn.

De stichters dezer vereeniging aarzelen ten deze geen oogenblik. Zonder in het minst de kracht van het kerkelijk optreden te onderschatten, achten ze toch, dat ten deze ook een buiten-kerkelijke actie noodzakelijk, althans in hooge mate gewenscht is.

Onderscheidt men hierbij, gelijk 't behoort, tusschen het institutaire en het organische leven der kerk, dan schijnt hierin minder gevaar te steken. De institutaire kerk handelt dan door predicatie, catechisatie, huisbezoek en tucht, terwijl de organische krachten van de kerk op privaat terrein optreden.

Beide gecombineerd, moeten dan tot de hoogste en rijkste actie leiden, en beide arbeiden op eigenaardig terrein.

Niet alsof de predicatie, in plaats van tot de geloovigen, zich tot onderstelde drinkebroers had te richten. Dat ware een vervalsching van het begrip zelf van de bediening des Woords. Maar wel ligt het op den weg der predicatie, om meer dan dusver, opzettelijk, de gemeente Gods bij het woeden en woelen van deze demonische macht te bepalen, te waarschuwen wie zwak staat, en allen saam tot den strijd tegen deze macht op te wekken. In gelijken geest werke dan de catechisatie. En het huisbezoek, in verband met de tucht, poge in liefde en teederheid, maar toch ook met ernst, ingeslopen of opkomend gevaar te bezweren.

Doch ook het organische leven der kerk blijft daarom haar roeping behouden. In het gezin, bij het bedrijf, op de school, in het vereenigingsleven, in de pers. En eerst zoo alle deze factoren saamwerken, zal de volle voorkomende en afwerende kracht uitgaan.

Het vereenigingsleven is in dit alles o. i. dus slechts één enkele schakel, niet buiten de kerk, maar op haar *organisch* terrein. En mits zóó verstaan, komt ook ons voor, dat de kracht van het vereenigingsleven hier niet ongebruikt moet blijven, en zal ook o. i. deze vereeniging een zeer nuttige taak vervullen kunnen.

Blijft nu alleen de derde vraag, of het metterdaad gelukt is, aan deze vereeniging die juiste richting te geven, die haar Gereformeerd karakter duurzaam waarborgt.

We bedoelen dit niet in preutschen zin.

Er openbaart zich nu en dan een zucht, om op gemaniereerde wijs op alles een Gereformeerd stempel te zetten. Een streven te „kleinlich", dan dat onze vaderen in de dagen van hun geestkracht er ooit van verre aan zouden hebben gedacht.

Ons is het alleen om het beginsel te doen; en dan — waartoe het verheeld? — leveren de woorden: *„en dit betoonen"*, in Art. 4 der Statuten, voor ons een ernstig bezwaar op, dat we gaarne aan het oordeel der geachte stichters onderwerpen.

Vertaling.

Bij *Funk and Wagnalls Company*, uitgevers, 30 Lafayette Place, New York, is dezer dagen eene Engelsche vertaling verschenen van Dr. Kuyper's *Werk van den Heiligen Geest*, dat hier in 1888 het licht zag.

De vertaling is bewerkt door Rev. Henri de Vries, minister of the Reformed Church, Peckskill. N. Y.

De zestien recensiën, waarvan we reeds inzage kregen, toonen dat ook in Amerika aan zulk een studie behoefte bestond, en algemeen is de lof die den vertaler voor zijn arbeid van Engelsche zijde gegeven werd. Ons is het behoefte er bij te voegen, dat voor zooveel het Nederlandsche origineel aangaat, de getrouwheid en gelukkige opvatting der vertaling alleszins voortreffelijk is.

Uit de Pers.

De hoogleeraar Valeton, van Utrecht, heeft in een toespraak: *„De strijd tusschen Achab en Elia"*, opnieuw een lans gebroken voor de modern-ethische Schriftbeschouwing.

Dr. Hoedemaker heeft in de *Gereformeerde Kerk* hierover een ernstig woord gezegd, en nu merkt de *Geref. Kerk* dienaangaande dit op:

Naar wij vernamen, hebben meerderen zich gestooten aan de wijze, waarop onlangs Dr. Hoedemaker zich in een ingezonden stuk in ons blad had uitgelaten over een rede door Prof Valeton voor een onderwijzers-vergadering gehouden over »de strijd tusschen Achab en Elia". Wij twijfelen niet, of de aanklacht, tegen den Utrechtschen Hoogleer aar ingebracht, een voortzetting trouwens van vroeger, zal eerlang in »Troffel en Zwaard" nader worden toegelicht, waarbij dan blijken kan of te veel werd gezegd.

Intusschen is er reeds een getuigenis van in dit opzicht onverdachte zijde gekomen, dat het oordeel van Dr. Hoedemaker in deze kwestie rechtvaardigt.

Het *Evangelisch Zondagsblad* schrijft toch in zijn laatst nummer onder het opschrift: »Een merkwaardig boekje", het volgende:

Een merkwaardig boekje moet zeker worden genoemd: »*De strijd* tusschen *Achab en Elia*" door Prof. Valeton Jr. Het is een voordracht, die gehouden is in de paedagogische vereeniging van Christelijke onderwijzers te Utrecht.

Merkwaardig is dit boekje om de eigenaardige beschouwingen, die over het eigenlijke onderwerp gegeven worden. Bij sommige gedachten daarover zetten wij nog een vraagteeken.

Maar vooral merkwaardig is dit geschrift, omdat Valeton hier zoo sterk mogelijk uitspreekt, dat de Bijbel, ook in zijn historische boeken, niet juist historie, maar profetie geeft. Dienovereenkomstig wordt dan ook het beschouwde tafereel op typische wijze toegepast.

Van dit gebruik wordt rekenschap gegeven in hetgeen aan het eigenlijke onderwerp voorafgaat over het gebruik van de Bijbel.

Valeton zegt daar o. a: de Bijbel heeft geen gezag van natuurkunde, geologie, astronomie, aardrijkskunde. Ook is de Bijbel niet maar een boek van teksten, die allen, omdat zij in den Bijbel staan, evenveel waarde hebben, en die men eenvoudig kan citeeren als het einde van alle tegenspraak. Ook is de Bijbel niet, al bevat hij »de leer der zaligheid," een leerboek van dogmatiek. Valeton verklaart, dat men terecht in den Bijbel is begonnen te zien »de geschiedenis der openbaring." Hij verheugt zich er over, dat een geschiedenis der openbaring, ontwikkeling dus in de openbaring, wordt aangenomen, en dat de Bijbel, niet als die openbaring, niet als Gods Woord dus, maar als de Oorkonde daarvan wordt beschouwd. En 't is zeker opmerkelijk, dat deze orthodoxe hoogleeraar o. a daarbij zegt: »Nu weet ik ook hier wel weer, dat ik eene andere voorstelling heb van den gang der openbaring *dan de traditioneele en dus orthodox* geachte!" Om nog iets aan te halen, merk ik op, dat Valeton van de bronnen, die de schrijvers der historische bijbelboeken gebruikten, o a verklaart: Er zijn er onder, die men het historisch karakter, om zoo te spreken, aan het voorhoofd ziet dragen er zijn er ook onder, van wie wij ons moeilijk onthouden kunnen *ze voor eenigszins legendarisch* te houden enz." —

Zijn deze dingen niet merkwaardig?

Kan iemand, als zoo door hem wordt gesproken, nog tot de orthodoxen worden gerekend? Ons verwondert het niet, dat Dr Hoedemaker en de *N. Sprokkelaar* dit reeds als zeer bedenkelijk hebben gekwalificeerd.

Als wij, Evangelischen, in dezen geest spreken, dan ontzegt de orthodoxe gemeente ons daarom haar vertrouwen. Aan Valeton, die orthodox heet, zal menig orthodox predikant zijn kansel wel afstaan, aan ons doet hij dit niet. Wat leven wij toch — om er niets meer van te zeggen — in een verwarden toestand!

Intusschen is het verblijdend, dat mannen als Valeton de genoemde dingen durven zeggen. Daardoor moet in elk geval een betere tijd worden voorbereid.

Wij laten de conclusie in de laatste alinea natuurlijk voor rekening van de redactie van het *Evangelisch Zondagsblad*, ook wat die blijdschap betreft over den moed van Prof Valeton Zij wordt ten minste bij ons nog opgewogen door de droefheid over het feit voor het zeggen zelf. Maar overigens kan er moeilijk veel tegen de opmerkingen in verband met de heterodoxe Schriftbeschouwing van orthodox-genoemde mannen worden ingebracht.

Het wordt hoe langer hoe duidelijker, dat de oude benaming van »orthodox" niet meer dienen kan; terwijl de waarheid daarbij betracht wordt en men zich niet meer met haar siert, waar met de orthodoxe beschouwing gebroken is Men moest zich dan ook liever niet aan een duidelijke aanwijzing daarvan voor het publiek stooten, maar de consequentie willen aanvaarden. Doch het is nog als in vroeger dagen, dat juist degenen, die in de school der geleerden reeds lang met de orthodoxie, d w z. met de belijdenis der kerk, gebroken hebben, tegenover het groote publiek met angstvalligheid op behoud van den naam »orthodoxen" gesteld zijn. Of daarmee echter de waarheid zeer gediend wordt, waarom het gewoonlijk heet, dat men het als historie in den Bijbel meegedeelde niet als geschiedenis kan aanvaarden is een vraag, waarop tot heden nog nimmer een bevredigend antwoord gegeven werd.

Dit is klaar als de dag. Wat alleen verbaast, is, dat men in deze kringen nu pas in *gaat* zien, dat de heeren Valeton c. s., wel verre van orthodox te zijn, zelfs op veel gevaarlijker wijs dan de modernen, de orthodoxie ondermijnen.

De *Heraut* nam daarom reeds in 1878 positie tegen deze richting.

Waarom dan zoo achteraan gekomen? En ook, waarom ter waarschuwing van de misleide schare niet een beslister toon?

In de *Bazuin* leest men:

Het Zettensch gymnasium verkeert in eene ernstige crisis.

Tegen het einde van den vorigen cursus scheen de toestand zoo hopeloos, dat heeren Curatoren meenden er maar een einde aan te moeten maken.

Maar de Rector, Dr. Kramer, kwam op de algemeene vergadering met een ander voorstel, daarin bestaande, dat de Vereeniging hem voorloopig voor een jaar de gebouwen in huur zou afstaan en dat hij het gymnasium, dat voor het onderwijs onder toezicht der Curatoren bleef staan, financieel geheel voor eigen rekening ging drijven.

Dit voorstel vond bijval, en zoo werd wederom althans één jaar aan het leven van Zettens gymnasium toegevoegd.

De daad van Dr. Kramer getuigt van stouten moed en krachtig willen. Zij verdient op zichzelve reeds waardeering en steun.

Maar Zettens gymnasium heeft de oudste brieven: het was het eerste Christelijk gymnasium, dat hier te lande opgericht werd; het heeft in al de jaren van zijn bestaan rijke vruchten gedragen en is voor velen ten zegen geweest

Het heeft bovendien vóór, dat het gelegen is in eene gezonde streek, dat de leerlingen niet op kamers wonen maar in huis zijn opgenomen en voortdurend onder toezicht staan, en dat de gebouwen, die ervoor gesticht zijn, zich in goeden staat bevinden en bij verkoop zeer weinig zouden opbrengen

Geen wonder, dat de Vereeniging ertegen opzag, om het gymnasium op te heffen en gretig het voorstel van Dr. Kramer aangreep, om het ten minste nog één jaar op de door hem aangegeven wijze te beproeven

Van harte hopen wij, dat deze proef slagen mag Indien er geld is, indien er leeraren zijn, indien het aan leerlingen niet ontbreekt, dan natuurlijk hoe meer Christelijke gymnasia hoe liever en hoe beter!

Moge het aanstaande jaar een bewijs leveren, dat Zettens gymnasium in eene wezenlijke behoefte voorziet.

Gelijke positie is ten opzichte van het *Zettensche* Gymnasium steeds door ons ingenomen.

Zijn oorsprong bracht vanzelf meê, dat er in menig opzicht voor klacht wel oorzaak was.

Maar dat mocht nooit verleiden, om het ten doode op te schrijven. Ds. Van Lingen heeft in dat Gymnasium een geloofsenergie belichaamd, die duurzaam eerbied blijft afdwingen, en het zou ons oorzaak van droefenis geweest zijn, zoo Amsterdam, of Kampen, of Utrecht, Zetten hadde doodgedrongen.

Afgezien dus van den gekozen uitweg, waarvan we de profijtelijkheid niet beoordeelen kunnen, verheugen ook wij ons dat de slag die dreigde, is afgewend, en hopen we van harte, dat Van Lingen's oude stichting ook deze crisis te boven zal komen.

Voor meer dan één jeugdig karakter is een zesjarig verblijf ten platten lande, onder generale tucht, goud waard.

Officieele Berichten.

Bidstond voor Z.-Afrika.

De classis 's Gravenhage heeft, als daartoe aangewezen door de Generale Synode, aan de Geref. kerken een bidstond uitgeschreven voor de nooden der Zuid-Afrikaansche stamgenooten tegen a.s. Zondag 23 Sept., des avonds.

Namens de Classis,
VAN MINNEN, *Scriba a. h.*

Classis Zutfen.

Men bericht ons, dat de Classis Zutfen in hare vergadering van 6 September, gehouden te Aalten, praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen in de Geref. kerken heeft beroepbaar verklaard den heer Joh. Jansen, candidaat te Varseveld.

Buitenland.

Engeland. Het schijnt alsof de crisis in de Anglicaansche kerk door de jongste beslissing van de aartsbisschoppen van York en Canterbury, haar hoogtepunt heeft bereikt. Toen het gebruik van wierook en kaarsen bij processiën door de Kerkelijke autoriteiten verboden werd, kreeg men den indruk, dat de Ritualisten, met hunne sterke Roomsche neigingen, zouden toegeven en dat zij hunne gelofte van gehoorzaamheid aan de over hen gestelde macht zouden gestand doen, en dat daardoor de vrede in de Episcopaalsche kerk zou wederkeeren. Doch de nieuwe beslissing omtrent het bewaren van de gewijde teekenen bij het avondmaal heeft in het Ritualistische kamp nieuwe oppositie doen ontstaan. De *English Church Union*, de vereeniging waarin het Ritualisme als het ware belichaamd is, heeft uitgesproken dat zij op dit punt weigert zich gehoorzaam te betoonen. Daardoor is het nu toch geschied, dat de aartsbisschoppen en verreweg het grootste getal bisschoppen zich tegen de *Church Union*, welke onder leiding van Lord Hallifax staat, moesten stellen. De aartsbisschoppen kunnen niet toegeven; de Ritualisten willen zich niet aan hen onderwerpen. De laatsten schijnen van meening, dat wanneer zij zich maar flink schrap zetten tegen de bisschoppen, zij ten slotte in de Episcopaalsche Kerk zullen geduld worden. De Ritualisten willen in den grond der zaak niets weten van het gezag der bisschoppen, en ook verwerpen zij het *Common prayerbook* dat op zoo menige plaats hun streven vervoordeelt. Zij bedenken echter niet, dat de Staat, door aan de Episcopaalsche kerk vele geldmiddelen te verschaffen, ook het recht heeft om te eischen, dat de door hem onderhouden kerk aan zekere voorwaarden voldoet. De eischen, die de Staat haar stelt, zijn eenvoudig: gehoorzaamheid aan de bisschoppen en stipte opvolging van het *Common prayerbook*. Daar de Ritualisten met die eischen rekening zullen moeten houden, beginnen zij steeds meer te ijveren voor het denkbeeld, dat de kerk losgemaakt moet worden van den staat. Zij weten dat de Engelsche Episcopaalsche kerk een aanzienlijk vermogen bezit, waarover de Ritualisten de vrije beschikking zouden krijgen wanneer de band, die de kerk aan den staat verbindt, werd verbroken. Om hun aanspraak op dit vermogen niet te verliezen, kunnen zij er niet toe besluiten, door een breken met de staatskerk te toonen, dat zij offers willen brengen voor hunne overtuiging.

Men behoeft er zich niet over te verwonderen, dat de Ritualisten zich niet storen aan hunne bisschoppen, daar zij in den grond der zaak den paus van Rome als hun eenigen bisschop erkennen. Zij zouden eerlijk handelen wanneer zij eenvoudig Roomsch werden. Reeds hebben vele gemeenteleden en sommige predikanten dien stap gedaan; en er zouden er zeker meerderen volgen indien de paus maar geneigd was om te erkennen, dat de predikanten van de Engelsche staatskerk wettige ambtsdragers zijn. Doch de paus kon daartoe niet komen, en op zijn standpunt heeft hij gelijk. Hij kan alleen die ordinantiën erkennen die rechtstreeks of middellijk van den heiligen stoel zijn uitgegaan.

En dit kan van het Engelsche episcopaat niet gezegd worden, al zouden vele Roomschgezinden dat ook gaarne doen, om den overgang van de Ritualisten tot hunne kerk gemakkelijk te maken.

Dat sommigen in Engeland steeds meer gaan gevoelen, welk een onrecht er aan de Zuid-Afrikaansche republieken aangedaan wordt, blijkt uit een artikel in de *Morning Leader*, waarin geklaagd wordt over de „Cubaansche methoden in Zuid-Afrika". Dit blad veroordeelt zeer scherp het maken van een pseudo complot, door een amateur detective op touw gezet, tegen het leven van Roberts, en dat dienen moest om het onmenschelijk optreden van de Engelsche legeraanvoerders tegen de Boeren eenigermate te rechtvaardigen. „Wij hebben boerenplaatsen en huizen verbrand, zegt het blad, ontelbaar veel vee zonder betaling weggedreven, wij gebruiken voorname burgers als beschutting tegen vijandelijke granaten, doordat wij ze naast onze schildwachten en voorposten stellen of hen dwingen om in onze spoorwagens, die militairen vervoeren, te gaan. Maar dit is den Jingo's nog niet genoeg. In het vervolg zullen wij niet meer willen weten van eene bevolking die niet medestrijdt, maar eenvoudig de geheele weerbare manschap gevangen nemen om hen naar Ceylon of St. Helena te brengen. Het kan ons niet schelen, wat er van de vrouwen en kinderen wordt, die zonder bescherming aan de ellende of, wellicht nog erger, aan de kaffers worden prijsgegeven. Voorts hooren wij van het toepassen van doodstraffen, vernieling van eigendommen enz., waardoor eene vroegere proclamatie van lord Roberts, waarin hij verklaarde niet met de Boerenbevolking maar met het Transvaalsche gouvernement oorlog te voeren, vernietigd wordt. Wanneer de Boeren Cretenzen of Cubanen geweest waren, zouden wij voor hen sympathie gevoeld hebben, doch nu wij de rol van de Turken of van de Spanjaarden spelen, wordt de zaak anders. De *St. James Gazette*, het orgaan der Tories, wenscht in een hoofdartikel generaal Roberts geluk, omdat hij eindelijk de tactiek van den Spaanschen generaal Weyler, die de troepen op Cuba aanvoerde, is gaan volgen. Ja, dit blad wil, dat men de geheele bevolking van de Zuid-Afrikaansche republieken zal wegvoeren. Wij moesten als eene natie die het volkenrecht kent en eerbiedigt, voorslagen en raadgevingen van dien aard niet aanhooren, en in elk geval geen woord daaraan verspillen. Zij zijn slechts een maatstaf voor ons nationaal verval en bewijzen de onzedelijkheid van ons streven. Wanneer men voor elf maanden vooruit gezien had, dat men tot onderdrukking van de ondragelijke heerschappij van een kliek in Transvaal, en tot handhaving van de rechten der uitlanders, een oorlog ging voeren, die uitloopen zou op eene annexatie van de beide republieken en tot deportatie van de bevolking zou leiden, dan ware de regeering van Chamberlain gevallen, vóór dat nog een schot gelost was. Maar een jaar van bloedvergieten en van brutaliteit, heeft ons wreed en ruw gemaakt, en volgens de *St. James Gazette* zijn wij reeds tot het peil van Spanje en Weyler gezonken, en staan dus op denzelfden trap van zedelijkheid met die „stervende natie," wier onbekookte en bloeddorstige oorlogen wij navolgen."

Deze woorden van het Engelsche blad zijn wel geschikt om de oogen in Engeland te openen. Of men daardoor den onzaligen oorlog zal opgeven, betwijfelen wij. Wel vinden wij het zeer opmerkelijk, dat het veldwinnen van het imperialisme samenvalt met het verschijnsel, dat in steeds breedere kringen gebroken wordt met de beginselen van het Protestantisme, en met de neiging, om op kerkelijk terrein Roomsche paden te bewandelen.

Gemengd nieuws.

Een keizerlijke strafoefening. — »De menschelijke ijdelheid aan de menschelijke ellende", zoo staat in gouden letters te lezen op den gevel van een groot hospitaal te Rio de Janeiro. Dit merkwaardig opschrift heeft de volgende geschiedenis:

Keizer Don Pedro van Brazilië, die een warm hart had voor de armen en ellendiger, wilde een toevluchtsoord stichten voor de kreupelen en gebrekkigen in zijne hoofdstad. Een verzoek om het werk te steunen werd verspreid, maar er werd niet veel aandacht aan geschonken; althans de giften kwamen spaarzaam in. Nu maakte de keizer bekend, dat hij ieder, die voor 100,000 Milreis teekende, den titel »Baron" zou verleenen, en die voor 250,000 Milreis teekende, tot »Graaf" zou verheffen. En zie, nu kwam het geld met volle stroomen in! Voor de ellende der armen had men niets over, maar aan de ijdelheid offerde men gewillig.

De dag der inwijding kwam. Een groote menigte was verzameld Vol verwachting zag men op naar den gevel, waar het eenige sierstuk nog bedekt was. Eindelijk viel het omhulsel En nu konden de nieuwe edelieden tot hun eigen beschaming lezen, wat hun keizer van hen dacht: *»De menschelijke ijdelheid aan de menschelijke ellende"*

(Overgenomen.)

De Duitsche keizer is gewoon, wanneer hij op een zijner oorlogsschepen verkeert of zich op de *Hohenzollern* bevindt, zelf de voorgeschreven godsdienstoefening op Zondagmorgen te leiden. Zoo preekte onlangs de keizer met het oog op het vertrek van de Duitsche troepen naar China, over Exodus 17 : 11.

»En het geschiedde terwijl Mozes zijne hand ophief, zoo was Israël de sterkste; maar terwijl hij zijne hand nederliet, zoo was Amalek de sterkste."

Men meent algemeen, dat de keizer zelf deze preeken of godsdienstige toespraken opstelt. Van daar, dat de groene *Amsterdammer* een plaat, waarop Luther stond afgebeeld, den keizer vragende: »zoudt ge *dat* nu niet liever aan mij en de mijnen overlaten?" liet afdrukken.

Doch het is uit goede bron ons bekend dat de Duitsche keizer de predicatiën die hij voor het scheepsvolk houdt, laat opstellen door een van zijn hofpredikers, en zoo was ook de preek, die zoo veel opzien baarde, door een bekend predikant, die aan het hof den dienst vervult, van a tot z geschreven.

Een correspondent van de *Zwolsche Courant* verhaalt een en ander van »los Hermanos Penitentes" (de boetedoende broederschap) die men in Nieuw Mexico aantreft. De orde kwam in het begin der 16e eeuw onder Cortes uit Spanje naar het tegenwoordige Mexico, en heeft daar ondanks haar afgrijselijke practijken en trots de pogingen der Roomsch-Katholieke kerk om haar tegen te gaan, tot op dezen dag stand gehouden

De correspondent noemt wat haar aanhangers in de lijdensweken plegen een passiespel, maar erkent dat dit spel overigens niet met het Oberammergausche kan worden vergeleken.

Het is zeer moeilijk, bijzonderheden van hun verrichtingen te weten te komen. Een letterkundige van naam in Californië, de heer Charles F Lammis, viel onder de handen van een sluipmoordenaar, toen hij een photographie van een groep der Penitentes had genomen, op 't oogenblik dat zij bezig waren een broeder te kruisigen; want dit geschiedt op Goeden Vrijdag.

Gedurende de veertig vastendagen vóór Paschen blijven de leden der orde bijeen in de »Morada", een klein steenen gebouw, zonder vensters en zonder vloer, ver van alle bewoonde plaatsen gelegen.

Gedurende dien tijd geeselen zij zich zelf en elkaar dagelijks ten bloede toe, en slepen een